

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, <https://www.finarbitr.cz>

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Jaroslav Novák, Ph.D.
advokát
IČO 66849331
Trojanova 2022/12
120 00 Praha 2

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 45272956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.
advokát
IČO 66241821
Jáchymova 26/2
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/445/2018 - 25

Praha 27. 3. 2019

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 15. 2. 2018 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 2. 4. 2013 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 96.000 Kč od 12. 1. 2018 do zaplacení, takto:

- I. Určuje se, že pojistná smlouva č. ■, kterou dne 2. 4. 2013 uzavřeli navrhovatel, ■, a instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, je od počátku neplatná.
- II. Instituce, Česká pojišťovna a.s., je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 71.000 Kč (slovy sedmdesát jedna tisíc korun českých) s úrokem z prodlení ve výši 8,50 % ročně z částky 64.000 Kč (slovy šedesát čtyři tisíc korun českých) od 13. 1. 2018 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci nálezu.
- III. Návrh navrhovatele, ■, se ve zbývající části podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.
- IV. Instituce, Česká pojišťovna a.s., je povinna zaplatit sankci podle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši 15.000 Kč (slovy patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra, č. ú. 19-3520001/0710, vedený u České národní banky, var. symbol 4452018, konst. symbol 558, a to do 15 dnů od právní moci nálezu.

Odůvodnění:

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá vyslovení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou s Institucí uzavřel, pro rozpor pojistné smlouvy se zákonem a neurčitost, a vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy spolu se zákonným úrokem z prodlení.

Finanční arbitr zjistil, že dne 2. 4. 2013 uzavřel Navrhovatel s Institucí pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako *Vision4Life*, s počátkem pojištění dne 1. 6. 2013 a pojistnou dobou 30 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s garantovanou pojistnou částkou pro případ smrti ve výši 10.000 Kč a s měsíčním běžným pojistným ve výši 2.000 Kč (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr zjistil, že Pojistná smlouva obsahuje prohlášení pojistníka, že „[j]ako pojistník potvrzují, že jsem při uzavření pojistné smlouvy převzal(a) pojistné podmínky, verze ŽP-VPP-DIMUNI-0002, ŽP-DPP-DIMUNI-0002, modelový příklad a informace o Programu Lady na CD a byl(a) s nimi seznámen(a)“. Finanční arbitr nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly Všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění ve verzi ŽP-VPP-DIMUNI-0002 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Doplňkové pojistné podmínky ve verzi ŽP-DPP-DIMUNI-0002 (dále jen „Doplňkové pojistné podmínky“).

Pojistná smlouva je smlouvou, ve které se sjednává pojištění pro případ smrti nebo dožití, tedy smlouvou o životním pojištění ve smyslu § 54 odst. 1 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Pojistné smlouvy.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Pojistnou smlouvu neuzavřel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak ho definují hmotněprávní předpisy. Finanční arbitr tedy pro účely tohoto řízení považuje Navrhovatele za spotřebitele, který může být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou a podle Pojistné smlouvy i pojistitelem, může tedy být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, protože se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českých soudů.

2 Tvzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Pojistnou smlouvu uzavřeli s Institucí prostřednictvím smluvního zprostředkovatele Instituce, společnosti OVB Allfinanz, a.s., IČO 48040410, se sídlem Baarova 1026/4, 140 00 Praha (dále jen „Pojišťovací zprostředkovatel“).

Navrhovatel tvrdí, že Pojistná smlouva je absolutně neplatná pro nezpůsobilost Instituce ji uzavřít ve smyslu § 38 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni uzavření Pojistné smlouvy (dále jen „starý občanský zákoník“), protože dominantní složku tvoří investiční část a pojišťovací složka je v Pojistné smlouvě pouze formální. Navrhovatel dovozuje, že předmětem Pojistné smlouvy vůbec není pojištění. Navrhovatel namítá neplatnost Pojistné smlouvy podle § 39 starého občanského zákoníku pro rozpor s účelem a obsahem zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, a zákona o pojistné smlouvě.

Navrhovatel namítá absolutní neplatnost Pojistné smlouvy z důvodu její neurčitosti ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku. Navrhovatel tvrdí, že v Pojistné smlouvě došlo k neurčitému sjednání podstatné náležitosti, a to stanovení rozsahu pojistného plnění. Navrhovatel odkazuje, že rozsah nároků z Pojistné smlouvy je upraven v článku 2 bodu 1 Doplňkových pojistných podmínek s tím, že rozsah plnění je vždy závislý na kapitálové hodnotě pojištění a pro stanovení její výše je klíčový pojem pojistné. Navrhovatel namítá

neurčitost pojmů „kapitálová hodnota“, „počáteční“, „správní náklady“, „pojistné“, „běžné pojistné“ a „rizikové pojistné“, která znemožňuje Navrhovateli dovodit rozsah pojistného plnění. Navrhovatel argumentuje, že Pojistná smlouva ani pojistné podmínky nerozlišují mezi pojmem pojistné a běžné pojistné. Nejasnost těchto pojmů způsobuje potíže při výkladu jednotlivých ustanovení Doplňkových pojistných podmínek, které jsou zásadní pro stanovení výše kapitálové hodnoty pojištění. Kapitálová hodnota se člení na kapitálovou hodnotu s garantovanou technickou úrokovou mírou a negarantovanou. Navrhovatel odkazuje na bod 2.5 Doplňkových pojistných podmínek, podle kterého se kapitálová hodnota snižuje o rizikové pojistné, počáteční a správní náklady a poplatky a zároveň se zvyšuje o zaplacené pojistné, které však musí obsahovat i rizikové pojistné, počáteční a správní náklady a poplatky. Navrhovatel tvrdí, že Doplňkové pojistné podmínky nespécifikují způsob rozúčtování rizikového pojistného, počátečních nákladů a správních nákladů a poplatků mezi jednotlivé kapitálové hodnoty. Navrhovatel odkazuje na bod 2.6 Doplňkových pojistných podmínek, podle kterého InSTITUTE blíže nespécifikovanou část pojistného umísťuje do kapitálové hodnoty s garantovanou úrokovou mírou, ačkoliv Navrhovatel alokoval 100 % pojistného.

Navrhovatel tvrdí, že výši počátečních a správních nákladů nelze na základě Pojistné smlouvy stanovit, protože dokument „Přehled poplatků“ mu nebyl předán a Navrhovatel s ním nebyl seznámen. Navrhovatel namítá, že InSTITUTE informaci o způsobu účtování poplatků neuváděla ani na obchodních místech ani na internetových stránkách. Navrhovatel tvrdí, že odkaz na „Přehled poplatků“ nebyl obsažen ani ve včleňovací klauzuli na listině, kterou Navrhovatel podepsal, ale byl skryt v textu pojistných podmínek. Navrhovatel argumentuje, že je nedostatečné, aby byl při podpisu Pojistné smlouvy seznámen s existencí počátečních a správních nákladů a poplatků, ale nikoli s jejich výší. V této souvislosti Navrhovatel odkazuje na závěry Ústavního soudu v nálezu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. I. ÚS 1845/11 a v nálezu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

Navrhovatel namítá, že z Pojistné smlouvy nevyplývá způsob, jakým se bude oprávněná osoba podílet na výnosech pojistitele v souladu s § 4 odst. 1 písm. g) zákona o pojistné smlouvě, protože podle článku 2 bodu 3.1 Doplňkových pojistných podmínek má oprávněná osoba právo na podíl na výnosech pojistitele za předpokladu, že o tom rozhodne představenstvo společnosti, a v rozsahu, který představenstvo společnosti určí. Navrhovatel argumentuje, že takové ujednání je nepřiměřeným ustanovením ve smyslu § 56 odst. 3 písm. c) starého občanského zákoníku.

Po seznámení s podklady pro vydání nálezu Navrhovatel zpochybnil údaje o strhávaných nákladech předložených InSTITUTE.

Navrhovatel odkazuje na rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2018, č. j. 25 Co 430/2017 – 190, podle kterého by finanční arbitr měl dovodit neplatnost Pojistné smlouvy pro rozpor se zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, z důvodu, že Pojistná smlouva byla uzavřena bez předchozího informování Navrhovatele o relevantních údajích týkajících se nákladové struktury pojistného.

Navrhovatel namítá rozpor obsahu Pojistné smlouvy s vůlí InSTITUTE, když Navrhovatel alokoval 100 % pojistného do kapitálové hodnoty negarantované, která není určena k umořování nákladů, které InSTITUTE přesto do počátku pojištění strhávala.

Navrhovatel dovozuje, že InSTITUTE jednala při sjednávání Pojistné smlouvy úmyslně s cílem obohatit se na úkor Navrhovatele, když vědomě nesjednala výši nákladů, poplatků a rizikového pojistného a když nikdy nezamýšlela poskytnout Navrhovateli plnění v rozsahu sjednaném Pojistnou smlouvou. Navrhovatel tvrdí, že InSTITUTE nejpozději od zveřejnění úředního sdělení České národní banky ze dne 2. 5. 2012 věděla, že je povinna poskytnout úplné a pravdivé informace o nabízeném pojištění.

Navrhovatel namítá, že námitka promlčení, kterou vznesla InSTITUTE, je v rozporu s dobrými mravy. Finanční arbitr podle Navrhovatele při posouzení vznesené námítky promlčení musí

zohlednit okolnosti, za nichž se formovaly vztahy mezi účastníky, a v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1003/2014. Finanční arbitr musí podle tvrzení Navrhovatele přihlédnout zejména k důvodům neplatnosti Pojistné smlouvy, které leží výlučně na straně Instituce, a okolnostem, za nichž byla Pojistná smlouva uzavřena, jako je nevyváženost smluvních stran a časová asymetrie mezi plněním Navrhovatele a Instituce. Dále musí finanční arbitr zohlednit hledisko spravedlnosti, kdy se Instituce svou námitkou promlčení snaží profitovat právě z časové asymetrie vzájemných plnění, zatímco Navrhovatel, který dlouhodobě poskytoval plnění z Pojistné smlouvy a upozornil na její neplatnost, byl za své jednání v podstatě potrestán, protože neplatnost neodhalil před uplynutím promlčecí doby. Podle Navrhovatele Instituce vznáší námitku promlčení vůči plnění, které jí v případě platnosti Pojistné smlouvy nemělo připadnout, protože Navrhovatel alokoval celé pojistné do kapitálové hodnoty negarantované tvořené podílovými jednotkami vnitřních fondů, a proto přípuštěním námitky promlčení Instituce získá více, než by získala v případě platnosti Pojistné smlouvy. Finanční arbitr dále musí vzít v úvahu rovněž zásadu poctivosti a skutečnost, že promlčecí doba pro vydání nároku Navrhovatele uběhla v době, kdy se cítil být plně vázán Pojistnou smlouvou. Dále je nutné zohlednit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 329/2010, podle kterého námitku promlčení může vznést účinně pouze osoba, která se dovolává právní jistoty v dobré víře. Navrhovatel tvrdí, že Instituce námitku promlčení v dobré víře nevznáší, když o důvodech neplatnosti musela vědět. Finanční arbitr tak při posouzení námitky promlčení musí vzít v úvahu řadu dalších skutečností, které prokazují úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele.

Pokud jde o subjektivní promlčecí dobu, Navrhovatel argumentuje, že pro určení počátku jejího běhu je podle judikatury Nejvyššího soudu podstatné, kdy se oprávněný dozví takové okolnosti, které jsou relevantní pro uplatnění jeho práva u soudu. V případě bezdůvodného obohacení získaného plněním z neplatné smlouvy je to pak okamžik, kdy se oprávněný dozví okolnosti, z nichž lze dovodit, že smlouva je neplatná, a proto podle Navrhovatele subjektivní promlčecí doba začala plynout až v den konzultace s právním zástupcem, tedy dne 5. 6. 2017.

Navrhovatel odkazuje na kampaň „takové lepší spoření“, v rámci které prezentovala Instituce podle tvrzení Navrhovatele produkt investičního životního pojištění jako spoření.

Z výše uvedených důvodů Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr určil ve výroku nálezu, že Pojistná smlouva je neplatná, a rozhodl o tom, že Instituce je povinna zaplatit Navrhovateli veškeré zaplacené pojistné spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 96.000 Kč ode dne 12. 1. 2018 do zaplacení (původní návrh znějící na částku 96.000 Kč s příslušenstvím upřesněn podáním ze dne 29. 1. 2019, č. j. FA/SR/ZP/445/2018 – 21). Právní zájem na určení neplatnosti ve výroku nálezu Navrhovatel odůvodňuje mimo jiné tím, že pojištění sjednané Pojistnou smlouvou trvá.

3 Tvrzení Instituce

Instituce odmítá nárok Navrhovatele, který vznesl v řízení před finančním arbitrem, jako neoprávněný.

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Pojistnou smlouvu prostřednictvím Pojišťovacího zprostředkovatele. Instituce tvrdí, že Navrhovatel před podpisem Pojistné smlouvy obdržel formulář Pojistné smlouvy, Všeobecné pojistné podmínky a Doplnkové pojistné podmínky a byl seznámen s modelací průběhu pojištění. Podpisem Pojistné smlouvy Navrhovatel potvrdil, že se s pojistnými podmínkami seznámil.

Instituce tvrdí, že Navrhovateli nic nebránilo v tom, aby si před podpisem Pojistné smlouvy vyžádal delší časový prostor pro prostudování Pojistné smlouvy a pojistných podmínek, avšak Navrhovatel tak neučinil. Snaha Navrhovatele vyvázat se ze smluvního vztahu s argumentem, že vlastně přesně nepochopil, k čemu se zavázal, je podle Instituce v rozporu s principem poctivosti.

Instituce argumentuje, že na Navrhovatele je třeba pohlížet jako na průměrného spotřebitele, přičemž ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě jí nelze pojímat jako obranu Navrhovatelovy lehkomyšlnosti a neodpovědnosti. Pokud byl Navrhovatel v omylu při uzavření Pojistné smlouvy, zavinil si takový omyl vlastní nedbalostí a nejedná se tak o omyl omluvitelný.

K námitce Navrhovatele týkající se neurčitosti pojmů „pojistné“, „běžné pojistné“, „rizikové pojistné“ a „kapitálová hodnota“ a Instituce argumentuje, že pojistné a běžné pojistné je definováno zákonem o pojistné smlouvě, pojem rizikové pojistné pak představuje úplatu za pojištění rizika smrti nebo jiného rizika pojištěného. Výše pojistného za jednotlivá pojištění se určuje v souladu s čl. 4 odst. 1 Všeobecných pojistných podmínek. Ke snižování kapitálové hodnoty o rizikové pojistné, počáteční a správní náklady a poplatky a zvyšování kapitálové hodnoty o zaplacené pojistné podle bodu 2.5 Doplnkových pojistných podmínek Instituce argumentuje, že se jedná o pohyb finančních hodnot v časovém úseku, kterým je zúčtovací období. Instituce tvrdí, že závazky spojené s uzavřeným životním pojištěním nejsou rozúčtovány mezi jednotlivé kapitálové hodnoty, ale jsou hrazeny pouze z kapitálové hodnoty s garantovanou úrokovou mírou. Z ustanovení čl. 2.6 Doplnkových pojistných podmínek vyplývá, že do kapitálové hodnoty je umístěna taková část běžného pojistného, která pokryje závazky s uzavřenou smlouvou, a dále pak taková část běžného pojistného, kterou do této kapitálové hodnoty alokuje sám pojistník.

Pokud jde o námitku Navrhovatele, že v Pojistné smlouvě není dostatečně určen způsob, jakým se oprávněná osoba podílí na výnosech pojistitele ve smyslu § 4 odst. 1 písm. g) zákona o pojistné smlouvě, Instituce argumentuje, že tuto povinnost má pouze v případě, že je ve smlouvě toto podílení se na výnosech dohodnuto, což v Pojistné smlouvě není. Instituce tvrdí, že článek, na který Navrhovatel odkazuje, se týká podílu na výnosech z finančního umístění aktiv, nikoliv podílu na výnosech pojistitele.

Instituce namítá, že tvrzení Navrhovatele, že produkt měl být prezentován jako spořicí, je zcela nepodložené. Skutečnost, že nejde o žádné spoření je zřejmá z celkové smluvní dokumentace (zejm. Doplnkové pojistné podmínky), jako i z vlastních prohlášení Navrhovatele, potvrzujících srozumitelnost vysvětlení Pojišťovacího zprostředkovatele.

Instituce tvrdí, že netajila ani netají žádný důležitý údaj o pojistných smlouvách. O samotné existenci nákladů byl Navrhovatel informován v bodu 2.5 a dále v čl. 1 bodu 3 Doplnkových pojistných podmínek. Instituce tvrdí, že Navrhovatel měl veškeré informace relevantní pro rozhodnutí, zda Pojistnou smlouvu uzavře. Instituce tvrdí, že náklady jsou zahrnuty ve výši pojistného stanoveného podle pojistně technických zásad pojistitele takovým způsobem, aby jejich výše umožňovala Instituci splnit své závazky obsažené v Pojistné smlouvě. Konkrétní částky vycházejí z interního nastavení pojistně matematických zásad pojistitele, přičemž v době uzavření Pojistné smlouvy Instituci nevyplývala povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

K tvrzení Navrhovatele ohledně způsobilosti Instituce uzavřít Pojistnou smlouvu Instituce tvrdí, že Pojistná smlouva obsahuje platný závazek Instituce jako pojistitele poskytnout pojistné plnění v případě nahodilé události, kterou je buď smrt, nebo dožití, jak předpokládá § 2 zákona o pojistné smlouvě. Pojistné plnění je vázáno na kapitálovou hodnotu pojištění, jak je předvídáno v § 2, § 54 a § 66 zákona o pojistné smlouvě. Riziko vyplacení pojistného plnění přitom Instituce podle svého tvrzení nese po celou dobu trvání pojištění. Instituce argumentuje, že i kdyby hypoteticky došlo k překročení podnikatelského oprávnění (licenčního oprávnění) na její straně, tato skutečnost by sama o sobě nemohla být důvodem neplatnosti Pojistné smlouvy.

K návrhu na vydání bezdůvodného obohacení Instituce tvrdí, že nárok Navrhovatele zcela odmítá, když podle jejího názoru žádné bezdůvodné obohacení nevzniklo. Instituce namítá, že v případě, kdy by byla nucena vyplatit Navrhovateli veškeré přijaté finanční prostředky, došlo by k bezprecedentnímu zvýhodnění na úkor Instituce, která mu poskytovala pojistné krytí a zároveň dlouhodobě spravovala finance v investiční složce.

Instituce tvrdí, že Pojišťovací zprostředkovatel jednal při sjednání Pojistné smlouvy s Navrhovatelem s odbornou péčí, když informoval Navrhovatele o sjednáváném produktu a rizicích spojených s investováním finančních prostředků. Instituce argumentuje, že pojišťovací agent odpovídá samostatně za škody, které svou činností jinému způsobí. Na uzavření Pojistné smlouvy se navíc jako tzv. tipař podílel syn Navrhovatele.

Instituce vznáší námitku promlčení práva Navrhovatele na dovolání se neplatnosti Pojistné smlouvy a případně uplatněných práv na vydání bezdůvodného obohacení, námitku promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení pro případ absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy i pro případ částečné neplatnosti Pojistné smlouvy a námitku promlčení práva na náhradu škody. Instituce tvrdí, že se Navrhovatel dozvěděl o případné újmě ve své majetkové sféře prostřednictvím jednotlivých výročních dopisů. V dalším vyjádření Instituce tvrdí, že tvrzené důvody neplatnosti existovaly již v době uzavření Pojistné smlouvy a závěry o neplatnosti jsou pouze závěry právními, proto by měl finanční arbitr aplikovat dvouletou subjektivní promlčecí dobu k právu Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení.

Instituce tvrdí, že není pasivně legitimovaná co do vydání bezdůvodného obohacení v části naučtovanych počátečních nákladů v celkové výši 50.285 Kč, kdy to není Instituce, která se měla na úkor Navrhovatele údajně obohatit, ale Pojišťovací zprostředkovatel, kterému byla tato částka jakožto provize za uzavření Pojistné smlouvy vyplacena.

4 Jednání o smíru

Finanční arbitr v souladu s § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval strany sporu k jeho smírnému vyřešení. Navrhovatel požadoval vrácení veškerého zaplaceného pojistného sníženého o mimořádné výběry a dále požadoval uhrazení nákladů na právní zastoupení ve výši 3 úkonů právní služby s tím, že nebude požadovat žádné úroky z prodlení. Instituce nepovažovala smírné řešení sporu za možné.

Smírného řešení se nepodařilo finančnímu arbitrovi dosáhnout.

5 Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů nebo Ústavního soudu. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení platnosti Pojistné smlouvy a s tím související nárok na vydání bezdůvodného obohacení spolu se zákonným úrokem z prodlení.

5.1 *Skutková zjištění*

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že

- a) Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 2. 4. 2013 Pojistnou smlouvu, s počátkem pojištění ode dne 1. 6. 2013 a pojistnou dobou 30 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s garantovanou pojistnou částkou pro případ smrti ve výši 10.000 Kč, s měsíčním

běžným pojistným ve výši 2.000 Kč a s umístěním běžného i mimořádného pojistného v rozsahu 20 % do Fondu – dynamické portfolio, 50 % do Fondu – vyvážené portfolio a 30 % do Fondu korporátních dluhopisů (zjištěno z textu *Pojistné smlouvy*);

- b) v rámci probíhajícího řízení Navrhovatel ani Instituce nepředložili modelaci pojistného, přestože Pojistná smlouva obsahuje prohlášení pojistníka, že „*[j]ako pojistník potvrzují, že jsem při uzavření pojistné smlouvy převzal(a) ..., modelový příklad ... a byl(a) s nimi seznámen(a)*“ a Instituce ve svém vyjádření uvedla, že byl s modelací průběhu pojištění Navrhovatel seznámen; finanční arbitr proto vycházel ze skutečností, jako by Navrhovatel touto modelací nedisponoval;
- c) s účinností od 1. 7. 2017 se strany Pojistné smlouvy dohodly na snížení pojistného na 500 Kč a změně konce pojištění na 30. 6. 2043 (zjištěno z *dodatku k Pojistné smlouvě ze dne 15. 6. 2017, předloženého Institucí dne 10. 5. 2018*);
- d) finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel uhradil Instituci na běžném pojistném celkem částku ve výši 111.000 Kč, poslední doloženou platbu pojistného zaplatil Navrhovatel dne 18. 2. 2019 ve výši 500 Kč (ve výpočtu 2 platby pojistného ve výši 6.000 Kč, 2 platby pojistného ve výši 4.000 Kč, 41 plateb pojistného ve výši 2.000 Kč a 18 plateb pojistného ve výši 500 Kč; zjištěno z výpisu předepsaného a zaplaceného pojistného předloženého Institucí dne 25. 2. 2019);
- e) pojištění sjednané Pojistnou smlouvou podle tvrzení Instituce i Navrhovatele stále trvá.

5.2 Rozhodná právní úprava

Navrhovatel a Instituce uzavřeli Pojistnou smlouvu za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a starého občanského zákoníku. Podle § 1 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě platí, že „*[n]ejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem.*“

Podle § 3028 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014 a nahradil zákon o pojistné smlouvě i starý občanský zákoník, se tímto zákonem (myšleno novým občanským zákoníkem) „*řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti*“, přičemž podle odstavce 3 téhož ustanovení se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „*vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona*“ řídí dosavadními právními předpisy, tedy zákonem o pojistné smlouvě a starým občanským zákoníkem.

Na pojistnou smlouvu obecně, a tedy i na Pojistnou smlouvu, je současně nutno nahlížet jako na tzv. absolutní neobchod (absolutní občanskoprávní vztah) a rovněž jako na smlouvu spotřebitelskou, jelikož naplňuje znaky uvedené v ustanovení § 52 starého občanského zákoníku, kdy na jedné straně Pojistné smlouvy stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Finanční arbitr při rozhodování sporu musí na Navrhovatele pohlížet minimálně jako na tzv. průměrného spotřebitele, definice průměrného spotřebitele je explicitně obsažena například v bodu 18 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. 5. 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004. Průměrným spotřebitelem se rozumí spotřebitel, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Shodné pojetí převzal

i Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006, nebo v rozhodnutí ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1057/2009.

Praktickým projevem spotřebitelské ochrany je pak zejména zákaz tzv. zneužívajících klauzulí, ujednání, která ve smyslu § 56 starého občanského zákoníku zakládají v rozporu s požadavkem dobré víry a k újmě spotřebitele, značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Kritérium posuzování nerovnováhy v právech a povinnostech stran, resp. vážnost jeho aplikace, je pak umocněno tím, že se jedná o adhezní smlouvu, tedy o smlouvu spadající do kategorie smluv, kterou typizuje skutečnost, že obsah práv a povinností právního vztahu není dán vyjednáváním stran, ale záměrem, vůlí smluvní strany v postavení dodavatele.

5.3 Rozhodná smluvní úprava

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů nezjistil, že by Navrhovatel neměl před podpisem Pojistné smlouvy k dispozici všechny potřebné dokumenty a nemohl si je tedy řádně prostudovat, případně že by nemohl podpis Pojistné smlouvy odložit o dobu k jejich prostudování potřebnou. Naopak, i sám Navrhovatel potvrdil, že při uzavření Pojistné smlouvy Všeobecné pojistné podmínky a Doplňkové pojistné podmínky obdržel a s jejich obsahem se seznámil.

Právní vztah založený Pojistnou smlouvou se tedy řídí Pojistnou smlouvou, Všeobecnými pojistnými podmínkami a Doplňkovými pojistnými podmínkami.

5.4 Posouzení platnosti Pojistné smlouvy

Finanční arbitr posuzoval, zda smluvní ujednání Doplňkových pojistných podmínek o strhávání nákladů, rizikového pojistného a ustanovení o podstatných náležitostech pojistné smlouvy jsou určitá ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku, podle kterého: „[p]rávní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“

Podle § 7 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě musí mít pojistná smlouva písemnou formu, s výjimkou případů, kdy zakládá pojištění s pojistnou dobou kratší než 1 rok (krátkodobé pojištění). Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 32 Odo 1242/2005, že „[j]de-li o právní úkon, pro který je stanovena pod sankcí neplatnosti písemná forma, musí určitost obsahu projevu vůle vyplývat z textu listiny, na níž je tento projev vůle zaznamenán.“

Všechna ujednání Pojistné smlouvy tedy musí být písemná a zaznamenána určitě a srozumitelně. Určitost je chápána jako kvalita obsahu právního úkonu (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1122/2010: „Určitost představuje kvalitu obsahu právního úkonu; právní úkon je neurčitý, jestliže se jedná o stanovení jednoznačným způsobem stanovit obsah vůle, přičemž neurčitost tohoto obsahu nelze odstranit a překlentout ani za použití výkladových pravidel.“).

Právní úkon není neurčitý, lze-li jeho obsah vyložit výkladem, viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 573/2005: „Závěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevít.“

5.4.1 Ujednání o počátečních a správních nákladech

Finanční arbitr z vyjádření Instituce a jí předložených podkladů zjistil, že Instituce (*minimálně do dne 25. 2. 2019, ke kterému Instituce předložila dokument Mechanismus a výše počátečních a správních nákladů PS* ■) odečítala měsíčně z kapitálové hodnoty pojištění správní náklady v rozmezí 30 Kč až 120 Kč (celková výše správních nákladů za dobu trvání pojištění činila podle vyjádření Instituce 6.480 Kč) a počáteční náklady ve výši 213,65 Kč až 214,22 Kč (výše počátečních nákladů k počátku pojištění činila 50.284,52 Kč).

Podle čl. 1 bodu 3.1 Doplňkových pojistných podmínek platí, že „3.1. *Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně matematických zásad. Pojistitel je oprávněn započíst si neuhrazené náklady vůči pojistnému plnění, které je vypláceno při skončení pojištění nebo vůči odkupnému. Další informace k uplatňování nákladů jsou uvedeny v Přehledu poplatků.*“

Z Doplňkových pojistných podmínek není ani výkladem seznatelná reálná výše ani způsob, který by vedl ke stanovení poměrné výše nákladů k placenému běžnému měsíčnímu pojistnému, které Instituce Navrhovateli strhává. Doplňkové pojistné podmínky nejsou doplněny žádným dalším ujednáním, které by upřesňovalo výši počátečních a správních nákladů. Výše počátečních a správních nákladů není seznatelná ani z přehledu poplatků předloženého Institucí.

Z Doplňkových pojistných podmínek vyplývá, že Instituce uplatňuje na vrub Navrhovatele jisté náklady, ty však nelze v rámci smluvního textu v žádné podobě identifikovat, resp. individualizovat, a nelze tudíž ani určit výši těchto počátečních nákladů a jiných nákladů a to ani přibližně, což potenciálně vede k absurdnímu důsledku stržení, např. každého celého běžného pojistného.

Je pak právně irelevantní vzhledem k posuzování platnosti strhávání počátečních a správních nákladů, že se Navrhovatel a Instituce Pojistnou smlouvou po určitou dobu řídili. Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 22 Cdo 910/98, že „[p]latné právo neumožňuje zpětné zhojení vad právních úkonů absolutně neplatných (konvalidaci).“

Přístup a závěry finančního arbitra jsou též v souladu se závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. 32 Cdo 661/2008, kde v tomto sporu podle článku X, bod 2.6 leasingové smlouvy v případě úplného zničení nebo odcizení předmětu leasingu náležely žalobkyni (leasingové společnosti) mj. „odúročené finanční služby“. Smlouva samotná, ani obchodní podmínky však nestanovily, jakým způsobem má být odúročení finanční služby provedeno, pojem finanční služby nedefinují, tento pojem není uveden ani ve splátkovém kalendáři. Soud prvního stupně proto došel k závěru, že ujednání obsažené v článku X, bod 2.6 obchodních podmínek, které jsou nedílnou součástí smlouvy mezi účastníky uzavřené (podle jejíhož obsahu vztahy mezi účastníky posuzoval), je absolutně neplatné podle § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku. Nejvyšší soud tento názor potvrdil, když „[s] ohledem na skutková zjištění soudy učiněná vztahující se k obsahu smlouvy a obchodních podmínek i splátkového kalendáře jako jejích součástí považuje dovolací soud za správný závěr o neurčitosti pojmu "odúročená finanční služba" a s tím související závěr o neplatnosti příslušné části článku X. bod 2.6. smlouvy podle § 37 odst. 1 obč. zák.“

Ujednání o strhávání počátečních a správních nákladů v čl. 1 bodu 3.1 Doplňkových pojistných podmínek je s ohledem na výše uvedené neurčité a podle § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku neplatné.

5.4.2 Ujednání o rizikovém pojistném

Čl. 1 bod 1.8 a 1.9 Doplňkových pojistných podmínek upravuje rizikové pojistné takto: „1.8. *Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.9. Výše rizikového pojistného za jednotlivá pojištění je uvedena v Přehledu poplatků. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně matematických zásad, především s ohledem na věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného. Ke změně rizikového pojistného dochází pravidelně každý pojistný rok vždy ve výroční den pojištění.*“

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů, a to konkrétně z Tabulky měsíčního rizikového pojistného a nákladů za dobu trvání pojištění zjistil, že Instituce odečítala v období od 1. 6. 2013 do 31. 5. 2014 měsíčně z kapitálové hodnoty pojištění rizikové pojistné za pojištění rizika smrti částku ve výši 3,39 Kč.

V Pojistné smlouvě ani v Doplnkových pojistných podmínkách, které tvoří součást Pojistné smlouvy, přitom není sjednána výše rizikového pojistného, které si Instituce strhává na pojištění smrti (tj. výše, v jaké Instituce rizikové pojistné strhávala, nemá jakoukoliv oporu ve sjednané Pojistné smlouvě). Výše rizikového pojistného pro 1. rok pojištění vyplývá až z pojistky k Pojistné smlouvě, která však slouží pouze jako potvrzení o uzavření Pojistné smlouvy, nemůže tedy sama o sobě zhojit skutečnost, že si Navrhovatel s Institucí výši rizikového pojistného za pojištění rizika smrti v Pojistné smlouvě nesjednali.

Ujednání čl. 1 bodu 1.8 a 1.9 Doplnkových pojistných podmínek jsou neplatná z důvodu neurčitosti ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku a finanční arbitr odkazuje na důvody, kvůli kterým shledal neplatnost ujednání o počátečních a správních nákladech.

5.4.3 Podstatné náležitosti Pojistné smlouvy

Podle § 2 zákona o pojistné smlouvě platí, že *„[p]ojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.“*

Podstatnou náležitostí pojistné smlouvy je tedy jednak závazek pojistitele *„v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění“* a proti tomu závazek pojistníka platit pojistné.

Další náležitosti pojistné smlouvy upravuje § 4 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě: *„Pojistná smlouva obsahuje vždy a) určení pojistitele a pojistníka, b) určení oprávněné osoby, c) určení, zda se jedná o pojištění škodové nebo obnosové, d) vymezení pojistného nebezpečí a pojistné události, e) výši pojistného, jeho splatnost a údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové, f) vymezení pojistné doby a doby, na kterou byla pojistná smlouva uzavřena, g) v případě pojištění osob, bylo-li dohodnuto, že se oprávněná osoba bude podílet na výnosech pojistitele, způsob, jakým se oprávněná osoba na těchto výnosech bude podílet.“*

Navrhovatel napadá určitost sjednaného rozsahu pojistného plnění, určitost vymezení pojistného, vymezení způsobu, jakým se oprávněná osoba bude podílet na výnosech, a dále skutečnost, že Instituce převzala pojistné riziko.

Úpravu pojistného plnění si v Pojistné smlouvě sjednali Navrhovatel a Instituce v čl. 2 bod 1 „Rozsah nároků“ Doplnkových pojistných podmínek následovně:

1.1. Dožije-li se pojištěný dne uvedeného v pojistné smlouvě jako konec pojištění, pojistitel vyplatí pojištěnému sjednanou pojistnou částku pro případ dožití, byla-li sjednána při uzavření pojistné smlouvy, a kapitálovou hodnotu pojištění ve výši stanovené k datu konce pojištění. Požádá-li o to pojištěný, pojistitel dohodne s pojištěným namísto jednorázového plnění výplatu doživotního nebo časově omezeného důchodu. Splátka důchodu nesmí činit méně než minimální výše uvedená v Přehledu poplatků.

1.2.1. Pojištění pro případ smrti s pevnou pojistnou částkou varianta MAXIMUM: Dojde-li v době trvání pojištění ke smrti pojištěného nikoli následkem sebevraždy do dvou let trvání pojištění a bylo-li sjednáno pojištění pro případ smrti s pevnou pojistnou částkou varianta pojistného plnění MAXIMUM, vyplatí pojistitel obmyšlenému buď sjednanou pojistnou částku, nebo kapitálovou hodnotu pojištění, podle toho, která z těchto částek je k datu oznámení pojistné události pojistiteli vyšší. Dojde-li v průběhu trvání pojištění k mimořádnému výběru v takové výši, že k datu provedení mimořádného výběru (investičního úkonu) by byla sjednaná pojistná částka vyšší než kapitálová hodnota, snižuje se výše pojistné částky na výši kapitálové hodnoty po provedení mimořádného výběru.“

V Pojistné smlouvě si Navrhovatel sjednal pojistnou částku pro případ smrti ve výši 10.000 Kč, rozsah pojistného plnění doplňuje čl. 2 bod 1 Doplňkových pojistných podmínek tak, že v případě dožití Navrhovatel obdrží kapitálovou hodnotu pojištění a v případě smrti obdrží oprávněná osoba kapitálovou hodnotu pojištění nebo 10.000 Kč podle toho, která z těchto částek bude vyšší. Pojistné plnění je tedy přímo vázáno na kapitálovou hodnotu pojištění.

Kapitálovou hodnotu definuje bod 2.5. Doplňkových pojistných podmínek takto: „*Kapitálovou hodnotou se rozumí aktuální hodnota pojištění a člení se na kapitálovou hodnotu s garantovanou technickou úrokovou mírou a kapitálovou hodnotu negarantovanou. Kapitálová hodnota se snižuje k 1. dni každého zúčtovacího období o rizikové pojistné za základní pojištění, počáteční a správní náklady a poplatky. Kapitálová hodnota se zvyšuje o zaplacené pojistné. Kapitálová hodnota se může měnit s ohledem na vývoj cen podílových jednotek jednotlivých vnitřních fondů. Dále se kapitálová hodnota může snižovat o mimořádné výběry. ...*“

Pojem „*kapitálová hodnota pojištění*“ je sám o sobě určitý bez ohledu na to, zda Instituce snižovala bez platného právního důvodu kapitálovou hodnotu pojištění. Pojistná smlouva je smlouvou o investičním životním pojištění, pro které je typické, že část pojistného je investována do fondů, a pojistitel jakkoliv negarantuje výnos fondu, který může být i záporný, tudíž výši pojistného plnění při dožití a též při smrti nemůže předem stanovit. Finanční arbitr tedy považuje pojistné plnění za sjednané dostatečně určitě.

K přenosu pojistného rizika, finanční arbitr argumentuje, že Instituce na sebe převzala pojistné riziko výplaty částky 10.000 Kč v případě smrti Navrhovatele. Instituce tak na sebe převzala riziko v části pojištění pro případ smrti. Investiční životní pojištění je kombinovaný produkt pojištění a investice, z logiky tohoto produktu tedy postačí, převzala-li Instituce pojistné riziko pouze v části produktu.

V Pojistné smlouvě je sjednáno „*[c]elkové lhůtní pojistné (běžné pojistné) za základní pojištění a za pojištění s ním sjednaná 2.000 Kč*“, dále je zaškrtnuta možnost „*[p]ojistník je povinen pojistné platit měsíčně*.“ Finanční arbitr pojistné považuje za určitě ujednané ve smyslu § 4 odst. 1 písm. e) zákona o pojistné smlouvě.

Způsob, jakým se bude Navrhovatel podílet na výnosech Instituce, tedy proces rozdělení dosaženého výnosu, upravují další ujednání pojistných podmínek. Konkrétně z bodu 2.5. Doplňkových pojistných podmínek vyplývá, že Navrhovatel se na výnosu pojistitele z investování do podílových fondů podílí tak, že případný výnos podílových fondů je Navrhovateli vyplacen v rámci kapitálové hodnoty, jejíž výši stanoví Instituce na základě ceny podílových jednotek v den odkupu.

Finanční arbitr dovozuje, že ujednání § 4 odst. 1 písm. g) zákona o pojistné smlouvě neomezuje výnos pojistitele jen na výnos z technických rezerv, ale hovoří obecně i o výnosu z investičního životního pojištění. Obecně je výnosem z investičního životního pojištění kladný rozdíl toho, že podílová jednotka je pojistitelem prodána za vyšší částku, než za jakou byla nakoupena.

Podle § 3 písm. p) zákona o pojistné smlouvě platí, že „*[p]ro účely tohoto zákona se rozumí pojistným úplatá za soukromé pojištění*“, tj. pojistné je majetkem pojišťovny a nikoliv majetkem pojistníka, který má (nebo jeho obmyšlená osoba) po pojišťovně jen pohledávku na mimořádný výběr / odkupné / pojistné plnění. Pokud tedy pojistitel alokuje pojistné do podílového fondu zvoleného pojistníkem, alokuje do něj svůj vlastní majetek. Pokud podílový fond docílí výnosu, jedná se tak o výnos z majetku pojistitele, tj. výnos pojistitele. Podle ujednání čl. 2.5 Doplňkových pojistných podmínek se tak Navrhovatel stoprocentně podílí na výnosu pojistitele z investování do podílových fondů, resp. i stoprocentně nese případnou ztrátu z investování.

Finanční arbitr tak uzavírá, že neshledal neplatnost některé z podstatných náležitostí Pojistné smlouvy.

5.4.4 Posouzení platnosti Pojistné smlouvy jako celku

Finanční arbitr shledal neplatnost ujednání o počátečních, správních nákladech a rizikovém pojistném.

Podle § 41 starého občanského zákoníku platí, že *„[v]ztahuje-li se důvod neplatnosti jen na část právního úkonu, je neplatnou jen tato část, pokud z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností za nichž k němu došlo, nevyplývá, že tuto část nelze oddělit od ostatního obsahu.“*

K částečné neplatnosti právního úkonu finanční arbitr odkazuje na ustálený přístup Nejvyššího soudu, vyjádřený např. v rozhodnutí ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1867/2012: *„oddělitelnost části právního úkonu od ostatního jeho obsahu je třeba vždy dovodit výkladem z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností, za nichž k němu došlo (§ 35 obč. zák.). Neoddělitelnost je tak třeba chápat ve smyslu obsahovém nikoliv reálné neoddělitelnosti; podle zásady favor negotii je pak třeba dávat přednost přístupu, který jinak zachovává ostatní části smlouvy (v projednávaném případě dohodu žalobkyně a žalované o provizi ve výši 5 % z kupní ceny od 7.073.820,- Kč do 7.527.269,- Kč a ve výši 6 % z kupní ceny 7.527.270,- Kč).“*

Při posuzování věci z pohledu oddělitelnosti právního úkonu vyšel finanční arbitr ze zákonné definice pojistné smlouvy uvedené v § 2 zákona o pojistné smlouvě, že *„[p]ojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.“*

Rozhodný je tedy závazek pojistníka platit pojistné a tomu odpovídá závazek pojistitele vyplatit pojistné plnění.

Vůle Instituce vyplatit pojistné plnění v kapitálové hodnotě snížené o náklady a rizikové pojistné byla zásadní při uzavírání Pojistné smlouvy. Finanční arbitr nezjistil, že by cílem, se kterým uzavřela Instituce Pojistnou smlouvu, nebylo poskytnout sjednaný pojistný produkt a nebylo současně realizovat vlastní ekonomickou činnost, nicméně neplatnost ujednání o nákladech a rizikovém pojistném tento účel narušuje a finanční arbitr z toho dovozuje, že Instituce by bez nákladů a rizikového pojistného Pojistnou smlouvu neuzavřela, protože by poskytovala pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Neplatná ujednání o počátečních, správních nákladech a rizikovém pojistném, nejsou proto ve smyslu § 41 starého občanského zákoníku oddělitelná od ostatních ujednání pojistných podmínek a Pojistná smlouva je tudíž neplatná jako celek.

Protože finanční arbitr shledal neplatnost Pojistné smlouvy pro neurčitost nákladové struktury, již dále nezkoumal tvrzené vady předmluvní fáze, a neopatřoval opakovaně podklady o účtovaných nákladech, když jejich zjištění by již nijak neovlivnilo rozhodnutí. Finanční arbitr nezjišťoval ani informace ke kampani „Takové lepší spoření“, když Navrhovatel nijak nekonkretizoval, zda byl v rámci dané kampaně osloven a kým, jaké informace mu byly v rámci této kampaně předány, jaké konkrétní informace by měl finanční arbitr zjišťovat a co by tyto informace měly prokazovat.

5.5 Vydání bezdůvodného obohacení a námitka promlčení

Podle § 451 starého občanského zákoníku platí: *„(1) Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. (2) Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.“*

Podle § 457 starého občanského zákoníku platí, že *„[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“*

Instituce se v tomto případě na úkor Navrhovatele bezdůvodně obohatila přijatým pojistným z neplatné Pojistné smlouvy. Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel od Instituce obdržel nějaké finanční plnění.

Instituce vznesla v řízení před finančním arbitrem námitku promlčení pro vydání bezdůvodného obohacení pro případ neplatnosti Pojistné smlouvy. Návrh na zahájení řízení podal Navrhovatel k finančnímu arbitrovi dne 15. 2. 2018. Podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem se podle § 8 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 112 starého občanského zákoníku staví promlčecí doba práva Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení.

Subjektivní promlčecí doba práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení je podle § 107 odst. 1 starého občanského zákoníku dvouletá, když platí, že *„[p]rávo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil.“*

Objektivní promlčecí doba je podle § 107 odst. 2 starého občanského zákoníku tříletá, resp. desetiletá při úmyslném bezdůvodném obohacení, když platí, že *„[n]ejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo.“*

Pokud jde o vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby, pak odkazuje finanční arbitr na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, že *„[v]e vzájemném vztahu subjektivní a objektivní promlčecí doby se právo promlčí uplynutím jedné z nich i tehdy, běží-li ještě druhá promlčecí doba“* (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3977/2007).

Stran počátku běhu subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení Nejvyšší soud konstantně dovozuje, že *„[z] hlediska posouzení počátku běhu dvouleté subjektivní promlčecí doby podle § 107 odst. 1 obč. zák. je tedy rozhodný okamžik, kdy se oprávněný v konkrétním případě skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal. Jinak řečeno, pro začátek běhu subjektivní promlčecí doby k uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení se vyžaduje skutečná (prokázaná) a nikoli jen předpokládaná vědomost oprávněného. K tomu dochází tehdy, kdy oprávněný zjistí takové skutkové okolnosti, které mu umožní uplatnit jeho právo žalobou u soudu. V případě bezdůvodného obohacení získaného plněním z neplatné smlouvy (§ 457 obč. zák.) je pak rozhodující subjektivní moment, kdy oprávněný zjistí takové okolnosti, z nichž lze dovodit, že smlouva, z níž bylo plněno, je neplatná.“* (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 33 Odo 306/2005).

Z předložených podkladů finanční arbitr nezjistil dřívější vědomost Navrhovatele o vzniku bezdůvodného obohacení než ke dni 5. 6. 2017, ke kterému potvrdil vědomost o vzniku bezdůvodného obohacení sám Navrhovatel. Finanční arbitr neshledal důvodnou námitku Instituce, že se Navrhovatel o bezdůvodném obohacení dozvěděl prostřednictvím jednotlivých výročních dopisů, když z výročních dopisů nejsou seznatelné žádné informace o účtovaných nákladech ani o aktuální kapitálové hodnotě pojištění. Současně finanční arbitr odmítá námitku Instituce, že Navrhovatel věděl o bezdůvodném obohacení Instituce od okamžiku uzavření Pojistné smlouvy, když ze smluvní dokumentace nevyplývá, v jaké výši Instituce strhává náklady.

Jelikož od 5. 6. 2017, tedy od okamžiku počátku plynutí subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení, neuplynula do zahájení řízení před finančním arbitrem doba dvou let, použije se pro posouzení promlčení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení objektivní tříletá lhůta, což znamená, že mezní datum rozhodné pro promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení je den 15. 2. 2015, tj. tři roky před podáním návrhu k finančnímu arbitrovi. Objektivní promlčecí doba začala běžet faktickým zaplacením každého pojistného. Pojistné, které Navrhovatel zaplatil před datem 15. 2. 2015 je promlčené, pojistné zaplacené po tomto datu včetně je z hlediska vydání bezdůvodného obohacení nepromlčené.

Pokud by se Instituce měla bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele úmyslně, počítala by se místo objektivní tříleté promlčecí lhůty promlčecí lhůta desetiletá. Otázku prokazování úmyslu u bezdůvodného obohacení řešil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, ve kterém vyslovil závěr, že *„nutno prokázat existenci vědomosti žalovaného o tom, že při uzavírání smlouvy o sdružení a přijetí vkladu od žalobkyně musel žalovaný skutečně vědět nebo být minimálně srozuměn (úmysl nepřímý) s tím, že přijetím finanční částky na svůj účet se bezdůvodně obohacuje. Takové skutkové závěry by přitom musely vyplynout z dokazování provedeného v tomto řízení, neboť Nejvyšší soud ČR je vázán skutkovými zjištěními, která učinil na základě provedeného dokazování Nejvyšší soud. V průběhu řízení však nebyla prokázána vědomost žalovaného o tom, že může získat bezdůvodné obohacení, a že s tímto následkem svého jednání byl srozuměn. Z dokazování naopak vyplynulo, že po uzavření smlouvy a vložení finančních prostředků žalobkyní na účet žalovaného, vyplatil žalovaný žalobkyni úroky z jejího vkladu. Nelze akceptovat názor dovolatelky, že úmysl bezdůvodně se obohatit lze dovodit již z toho, že činnost žalovaného je podle platné právní úpravy zakázána.“*

O úmyslné bezdůvodné obohacení na straně Instituce by tedy šlo v případě, že by věděla nebo byla alespoň srozuměna s tím, že přijímáním pojistného od Navrhovatele se bezdůvodně obohacuje. Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nebyla přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy, nebo že by Instituce měla úmysl (ať přímý či nepřímý) bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nebyla připravena plnit v případě pojistné události, Instituce současně prováděla změny v Pojistné smlouvě na žádost Navrhovatele (změna výše pojistného a konce pojištění). Finanční arbitr nemůže pro posouzení promlčení v tomto případě desetiletou promlčecí dobu použít.

K námitce promlčení v rozporu s dobrými mravy Nejvyšší soud judikoval ve svém rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2593/2011, že *„[u]platnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marně uplynutí promlčecí doby ničím nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku v důsledku promlčení byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. O jednání vykazující znaky přímého úmyslu poškodit druhého účastníka by ovšem nebylo možno uvažovat z okolností a důvodů, z nichž je vznik uplatněného nároku dovozován, nýbrž jen z konkrétních okolností, za nichž byla námitka promlčení tohoto nároku uplatněna. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2905/99, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 33 Odo 561/2006)“.*

Z předložených podkladů finanční arbitr nezjistil, že by k promlčení uplatněného nároku Navrhovatele došlo vinou Instituce nebo že by námitka promlčení byla projevem zneužití práva na úkor Navrhovatele, natož pak, aby některý z těchto důvodů byl naplněn v tak výjimečné intenzitě, která by odůvodňovala odepření možnosti uplatnit námitku promlčení.

Jestliže Navrhovatel k rozporu námitky promlčení argumentuje zejména porušením povinností na straně Instituce a poukazuje na skutečnosti, že Instituce vypracovala Pojistnou smlouvu s vadami způsobujícími její neplatnost, jedná se o vylíčení skutkového základu podaného návrhu, nikoli však o popis zvláštních okolností navozujících rozpor námitky promlčení s dobrými mravy.

K argumentaci Navrhovatele, že úmyslné jednání (a tedy i zlou víru) Instituce při vznesení námitky promlčení lze dovodit z toho, že Instituce sjednala s Navrhovatelem „úmyslně“ neplatnou smlouvu a neinformovala Navrhovatele o poplatcích, odkazuje finanční arbitr na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, které potvrzují, že skutkové závěry o vědomosti Instituce, že přijímá plnění, které jí po právu

nenáleží, a bezdůvodně se tak obohacuje na úkor Navrhovatele, by musely vyplývat ze shromážděných podkladů, přičemž ze shromážděných podkladů tyto skutečnosti nevyplývají. Navrhovatelem přiložené veřejně dostupné články o netransparentnosti produktů Instituce pak prokazují pouze to, že Navrhovatel se mohl již v roce 2005 dozvědět, že odborná veřejnost pokládá produkty Instituce za poplatkově netransparentní. Finanční arbitr musí dále odmítnout jako nedůvodnou i námitku Navrhovatele, že úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele lze dovodit v souvislosti s úředním sdělením České národní banky ze dne 2. 5. 2012 publikovaném dne 14. 5. 2012, když vydané úřední sdělení není způsobilé jakkoli prokázat úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Jak již finanční arbitr vysvětlil výše, úmyslné jednání by muselo být v konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí v řízení prokázáno, nelze jej pouze dovozovat, a to ani na základě úředních sdělení České národní banky.

Zákonodárce včlenil do starého občanského zákoníku lhůty pro uplatnění práva domáhat se vydání bezdůvodného obohacení (náhrady škody) za účelem zachování právní jistoty ve vzájemných vztazích, jakož i k ochraně legitimního očekávání. Pod spravedlivým a rovnovážným uspořádáním práv a povinností vyplývajících z neplatné pojistné smlouvy není možné bez dalšího spatřovat jen právo na vrácení toho, co si smluvní strany vzájemně plnily; naopak je potřeba brát v úvahu veškerá zákonná práva a povinnosti, která se na posuzovanou situaci vztahují, a to včetně ustanovení o promlčení práv.

Nelze současně přehlédnout, že Navrhovatel je tou stranou, která se dovolává neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení, nikoli Instituce. Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů nezjistil, že by Instituce vznesla námitku promlčení za jiným účelem, než jako obranu proti uplatněnému nároku.

Protože finanční arbitr posoudil námitku promlčení, kterou vznesla Instituce, jako důvodnou, zabýval se pouze tím, jakou částku zaplatil Navrhovatel na pojistném na životní pojištění po datu 15. 2. 2015.

Ze souhrnného výpisu plateb předloženého Institucí vyplývá, že Navrhovatel v období od 15. 2. 2015 do 18. 2. 2019 (poslední doložená platba pojistného) zaplatil celkem na pojistném částku ve výši 71.000 Kč (ve výpočtu 31 plateb pojistného ve výši 2.000 Kč a 18 plateb pojistného ve výši 500 Kč), kterou je Instituce povinna Navrhovateli jako bezdůvodné obohacení z neplatné Pojistné smlouvy vydat.

K námitce Instituce, že není pasivně legitimována k vydání bezdůvodného obohacení ve výši odpovídající počátečním nákladům, protože tuto částku Instituce vyplatila Pojišťovacímu zprostředkovateli za sjednání Pojistné smlouvy, finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 33 Odo 1615/2006: „*[j]iž v rozsudku ze dne 5. května 2005, sp. zn. 33 Odo 351/2004, Nejvyšší soud přijal závěr, že pouze účastníci neplatné smlouvy jsou věcně legitimováni k podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 457 obč. zák., a to bez ohledu na skutečnost, zda v souvislosti s plněním z této smlouvy došlo k bezdůvodnému obohacení i na úkor někoho jiného. Věcná legitimace (ať už aktivní nebo pasivní) je tedy dána pouze na straně účastníků smlouvy*“, který potvrzuje, že v případě rozhodování o vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy je pasivně legitimovaným subjektem právě Instituce, jako smluvní strana.

5.6 Úrok z prodlení

Podle § 517 odst. 2 starého občanského zákoníku platí, že „*[j]de-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení; výši úroků z prodlení a poplatek z prodlení stanoví prováděcí předpis*“.

Právo požadovat úroky z prodlení vyplývá přímo ze zákona a jediným předpokladem, který pro vznik tohoto práva starý občanský zákoník v § 517 odst. 1 vyžaduje, je, aby byl dlužník

s plněním svého dluhu v prodlení, protože platí, že „[d]lužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. [...]“).

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, dovodil, že „[b]ezdůvodné obohacení tedy představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal. Jestliže tento dluh (povinnost vydat bezdůvodné obohacení) nespočívá v povinnosti vydat věc, nýbrž v povinnosti platební, je nepochybné, že jde o dluh peněžitý, s jehož řádným a včasným nesplněním spojuje ustanovení § 517 obč. zák. nepříznivý důsledek vzniku prodlení na straně dlužníka s právem věřitele požadovat vedle plnění i úroky z prodlení.“

K otázce splatnosti bezdůvodného obohacení zaujímá Nejvyšší soud konstantní stanovisko, že „bezdůvodné obohacení představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal, přičemž bezdůvodné obohacení patří mezi nároky, u nichž není zákonnou úpravou stanovena splatnost pohledávek vzniklých z tohoto právního titulu, doba plnění je u nich obvykle vázána na výzvu věřitele podle § 563 obč. zák., teprve výzvou k plnění se dluh stává splatným a dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán.“ (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4260/2009).

Navrhovatel požaduje úrok z prodlení z částky 96.000 Kč ode dne 12. 1. 2018, tj. ode dne marného uplynutí termínu stanoveného v příslušné výzvě Instituci do zaplacení.

Finanční arbitr zjistil, že se Navrhovatel výzvou k nápravě ze dne 28. 12. 2017, adresovanou Instituci před zahájením řízení před finančním arbitrem, domáhal „vydání bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti Smlouvy, a to ve výši 96.000,- Kč...a dále zaplacení nákladů právního zastoupení ve výši dvou úkonů..., to vše do 15 ti dnů od doručení této výzvy“. Instituce na uvedenou výzvu Navrhovatele odpověděla přípisem ze dne 5. 2. 2018, ve kterém odmítla nárok Navrhovatele a ve kterém současně potvrdila, že jí byla výzva doručena dne 28. 12. 2017. Navrhovatel stanovil ve výzvě k vydání bezdůvodného obohacení 15denní lhůtu pro plnění Instituce a Instituce se tak dostala do prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení vzniklého do dne zaslání výzvy k vydání bezdůvodného obohacení dne 13. 1. 2018.

Úprava výše úroků z prodlení, příp. poplatku z prodlení je kogentní povahy, což znamená, že se nelze od ní odchýlit (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze 17. 3. 2005, sp. zn. 33 Odo 1117/2003: „Ustanovení § 517 odst. 2, věta za středníkem, obč. zák. účastníkům dohodu o jiné výši úroku z prodlení výslovně nezakazuje, nemožnost přijetí odchylné smluvní úpravy však vyplývá z povahy tohoto ustanovení. Uvádí-li se v něm, že „výši úroku z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis“, nenechává gramatický výklad tohoto ustanovení prostor pro úvahy, zda lze výši úroku z prodlení či poplatku z prodlení stanovit jinak, tedy ani dohodou účastníků.“).

Jelikož úroky z prodlení jsou podle § 121 odst. 3 starého občanského zákoníku příslušenstvím pohledávky, mají akcesorickou povahu a sledují tedy osud hlavní pohledávky. Právní vztah z úroků z prodlení je zároveň vedlejším (akcesorickým) závazkovým vztahem, neboť pojmově může vzniknout jen, pokud byl založen hlavní závazkový vztah, od kterého se vztah z úroků odvíjí. V projednaném případě to znamená, že promlčení části nároku má vliv na právo na úroky z prodlení. Judikatura Nejvyššího soudu k této otázce zaujímá stejné stanovisko: „[p]ovinnost platit úroky a úroky z prodlení nemůže trvat déle, než trvá závazek hlavní. Splněním dluhu (závazku) nebo jeho zánikem z jiného důvodu zaniká (končí) také povinnost platit úroky a úroky z prodlení jako vedlejší (akcesorický) závazkový právní vztah; zůstává tu jen povinnost zaplatit dospělé úroky a úroky z prodlení. Dojde-li k promlčení hlavního závazkového právního vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu (akcesorickému). I když promlčení úroků běží (může běžet) samostatně, je - jak vyplývá z výše uvedeného - nepochybné, že se promlčí, dojde-li k promlčení závazku dlužníka vrátit z důvodu úvěru poskytnuté peněžní prostředky, ledaže

by byla jen ohledně nich promlčecí doba stavena nebo přetržena.“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 761/2007).

Povinnost Instituce platit úroky z prodlení se tak vztahuje jen k nepromlčené části bezdůvodného obohacení. Nepromlčené pojistné ke dni 28. 12. 2017 (datum výzvy k nápravě domáhaného bezdůvodného obohacení) činí 64.000 Kč (ve výpočtu 31 plateb pojistného ve výši 2.000 Kč a 4 platby pojistného ve výši 500 Kč).

Výši zákonného úroku z prodlení upravuje s účinností od 1. 1. 2014 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16. října 2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Nařízení o výši úroků z prodlení“). Vztah mezi tímto nařízením a předchozím nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ze dne 8. června 1994, kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku a kterým se stanoví minimální výše nákladů spojených s uplatňováním pohledávky, ve znění změnového nařízení č. 180/2013 Sb., ze dne 26. 6. 2013, upravuje § 19 odst. 1 Nařízení o výši úroků z prodlení, které stanoví, že „[v]ýše úroku z prodlení, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení.“

Podle § 2 Nařízení o výši úroků z prodlení platí, že *[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.*

Prvním dnem kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení vztahujícímu se k částce 64.000 Kč, byl den 1. 1. 2018. Výše repo sazby stanovené Českou národní bankou k tomuto datu byla 0,50 %. Výše úroků z prodlení je tedy ročně 8,50 % (0,50 + 8 procentních bodů). Finanční arbitr tak na základě výše uvedeného shledává, že Navrhovateli z Pojistné smlouvy přísluší úrok z prodlení ve výši 8,50 % ročně z částky 64.000 Kč od 13. 1. 2018 do zaplacení. Finanční arbitr opakuje, že úprava výše úroků z prodlení, příp. poplatku z prodlení je kogentní povahy, což znamená, že se nelze od ní odchýlit, proto nemohl Navrhovateli přiznat úrok z prodlení v požadované výši 8,05 %, ale v zákonné výši 8,50 %.

6 K výrokům nálezu

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení zjistil, že Pojistná smlouva je absolutně neplatná, protože jsou neplatná ujednání o počátečních, správních nákladech a o rizikovém pojistném, která jsou neoddelitelná od dalších ujednání Pojistné smlouvy. Protože pojištění sjednané Pojistnou smlouvou stále trvá a strany se stále chovají k Pojistné smlouvě jako k platné, shledal finanční arbitr právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku nálezu.

Finanční arbitr shledal, že se Instituce z neplatné Pojistné smlouvy bezdůvodně obohatila a po zohlednění námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla, rozhodl o tom, že je Instituce povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 71.000 Kč spolu s úrokem z prodlení z částky 64.000 Kč. Ve zbývající části finanční arbitr návrh Navrhovatele zamítl.

Podle § 17a zákona o finančním arbitrovi platí, že „[v] nálezu, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je příjmem státního rozpočtu.“ V tomto případě je Instituce povinna zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč, protože 10 % z částky, kterou finanční arbitr Navrhovateli přiznal, nepřekračuje minimální sazbu sankce podle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši

15.000 Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku IV. tohoto nálezu.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocih tohoto nálezu.

Poučení:

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 79sgrxq
Instituce – datová schránka zástupce 5pcgssn

